

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Kateřiny Šimáčkové a JUDr. Bohuslava Hnízdila v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, proti rozhodnutím žalované č. j. 720/09 ze dne 7. 4. 2009 a č. j. 957/09 ze dne 11. 5. 2009, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze č. j. 6 Ca 295/2009 - 16 ze dne 21. 7. 2010,

takto:

Usnesení Městského soudu v Praze č. j. 6 Ca 295/2009 - 16 ze dne 21. 7. 2010 **se ruší** a věc **se vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Kasační stížností žalobce napadá usnesení Městského soudu v Praze č. j. 6 Ca 295/2009 - 16, jímž bylo zastaveno řízení o žalobě z důvodu nezaplacení soudních poplatků.

Žalobce podal dne 8. 6. 2009 žalobu proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 4. 2009, č. j. 720/09, o určení advokáta Mgr. Františka Klímy k poskytnutí právní služby a proti rozhodnutí ze dne 11. 5. 2009, č. j. 957/09, jímž žalovaná posléze zrušila rozhodnutí o určení uvedeného advokáta. Žaloba byla podána u Krajského soudu v Brně, jenž postoupil věc Městskému soudu v Praze usnesením ze dne 24. 6. 2009, č. j. 30 Ca 78/2009 - 7.

Městský soud usnesením ze dne 22. 12. 2009, č. j. 6 Ca 295/2009 - 11, vyzval žalobce k úhradě soudního poplatku pro řízení o žalobě do tří dnů ode dne doručení usnesení a poučil jej, že nebude-li soudní poplatek ve lhůtě zaplacen, bude řízení zastaveno. Toto usnesení bylo žalobci doručeno dne 8. 1. 2010. Dne 22. 1. 2010 bylo městskému soudu

doručeno podání žalobce, v němž žalobce na kopii rozhodnutí o snížení příspěvku na živobytí přiznaném podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, uvedl, že „*za účelem zproštění poplatku či posečkání poplatku v mnoha soudních řízeních před správním soudem se ukládá ... aktuální doložení nedostatku prostředků*“ (podání je zažurnalizováno pod č. l. 13 soudního spisu). Dne 21. 7. 2010 městský soud řízení o žalobě zastavil podle § 47 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s.“), z důvodu nezaplacení soudního poplatku.

Proti usnesení městského soudu o zastavení řízení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, v níž uvedl, že nebylo rozhodnuto o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel dále namítal, že městský soud k zaplacení soudního poplatku stanovil nepřiměřeně krátkou lhůtu (3 dny), že městský soud nerespektuje adresu stěžovatele a že stěžovatel neobdržel žádné vyrozumění, že by v zásilce, v níž přiložil žádost o osvobození od soudních poplatků, chybělo některé podání. Žalovaná se k podané kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud konstatuje přípustnost kasační stížnosti, neboť tato byla podána včas, osobou oprávněnou a opírá se o důvod v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud nepožadoval zaplacení soudního poplatku ani zastoupení advokátem pro řízení o kasační stížnosti. Za situace, kdy je předmětem kasačního přezkumu usnesení, jímž bylo zastaveno řízení pro nezaplacení soudních poplatků, by totiž trvání na podmínce uhrazení soudního poplatku či na podmínce povinného zastoupení znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, nebo též rozsudek ze dne 5. 1. 2011, č. j. 6 Ans 13/2010 - 104, všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud proto přistoupil k posouzení kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a důvody kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud ze spisu konstatuje, že městský soud při odstraňování vad kasační stížnosti dle § 108 odst. 1 s. ř. s. nejprve vyzval žalobce k předložení plné moci udělené advokátovi pro zastupování v řízení o kasační stížnosti a k zaplacení soudního poplatku pro toto řízení, na což stěžovatel reagoval podáním žádosti o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro toto řízení. O této žádosti městský soud nerozhodl, neboť usoudil, že pro řízení o kasační stížnosti v uvedené věci není vzhledem k již citované judikatuře nutné povinné zastoupení a zaplacení soudních poplatků. Nejvyšší správní soud by za jiných okolností spis vrátil městskému soudu k rozhodnutí o ustanovení zástupce stěžovateli, jehož účast v řízení má i jiný význam než pouhé splnění podmínky povinného zastoupení (možnost doplnit kasační stížnost a poskytnout stěžovateli právní rady pro toto řízení). Nicméně v projednávané věci tak Nejvyšší správní soud neučinil, neboť shledal kasační stížnost důvodnou i bez dalšího doplnění argumentace právním zástupcem. Za této situace zdejší soud dospěl k závěru, že skutečnost, že nebylo rozhodnuto o žádosti o ustanovení zástupce pro kasační řízení, stěžovatele nezkrátila na jeho procesních právech v řízení před zdejším soudem. Z obdobných důvodů nepovažoval Nejvyšší správní soud za hospodárné vracet spis městskému soudu za účelem nahlédnutí do

spisu „před vypravením spisu NSS“, o které stěžovatel žádal ve svém podání ze dne 21. 2. 2011 (č. l. 27).

Dále přistoupil Nejvyšší správní soud k posouzení důvodnosti kasační stížnosti.

Zákonodárce v zákoně o soudních poplatcích určil, že řízení před soudy je zásadně zpoplatněno. Poplatková povinnost stíhá v případě poplatků za řízení toho z účastníků, jenž podává návrh na zahájení řízení [§ 1 písm. a) a § 2 zákona o soudních poplatcích]. Není-li poplatek za řízení zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty řízení zastaví (§ 9 odst. 1 téhož zákona). Zákon tedy jednoznačně stanoví jak povinnost soudní poplatek zaplatit, tak následky jejího nesplnění.

Existují však situace, v nichž soudní řízení soudnímu poplatku nepodléhá; děje se tak proto, aby nepřiměřeně tvrdé uplatňování poplatkové povinnosti nezpůsobilo ve svém důsledku překážku přístupu k soudu (tedy porušení čl. 36 Listiny základních práv a svobod). Institut osvobození od soudních poplatků je pak právě provedením bezpodmínečného ústavního imperativu čl. 36 Listiny. V soudním řádu správním je osvobození od soudních poplatků upraveno v § 36 odst. 3, podle něhož *„účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků.“* Soud je povinen žádost o osvobození od soudních poplatků posoudit a rozhodnout o ní dříve, než řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku zastaví. Pokud by totiž žádosti vyhověl, nebylo by již možné řízení z tohoto důvodu zastavit. Rozhodnutí o žádosti, kterou soud pominul, má tedy nepopiratelný vliv na další postup a rozhodnutí v této věci (srov. již citovaný rozsudek zdejšího soudu č. j. 6 Ans 13/2010 - 104, nebo též rozsudek ze dne 10. 10. 2008, č. j. 4 Ads 82/2008 - 27).

Nejvyšší správní soud dává zapravdu stěžovateli, že třídenní lhůta k úhradě soudního poplatku je zpravidla lhůtou příliš krátkou (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 4. 2008, č. j. 2 Afs 44/2007 - 73, a nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp zn. Pl. ÚS 2/07). V posuzovaném případě však tato lhůta neměla vliv na rozhodnutí soudu, neboť ten soudní řízení nezastavil ihned po uplynutí uvedené třídenní lhůty. Již v citovaném rozsudku č. j. 2 Afs 44/2007 - 73 zdejší soud připustil, že pokud sice soud stanovil krátkou lhůtu k zaplacení soudního poplatku, avšak po jejím marném uplynutí vyčkal delší dobu, a teprve poté řízení pro nezaplacení poplatku zastavil, zhojil by tímto posečkáním nezákonnost spočívající ve stanovení nepřiměřeně krátké lhůty. Tak tomu bylo i v tomto případě.

Stěžovatel dále namítal, že městský soud nerespektuje adresu stěžovatele. Tato námitka není důvodná. V hlavičce usnesení městského soudu je totiž kromě adresy trvalého bydliště stěžovatele uvedena tatáž adresa pro doručování, kterou stěžovatel označil v samotné žalobě („poste restante X V.“), a stěžovatel v podání ze dne 21. 1. 2010 ani v jiném podání městský soud na změnu doručovací adresy neupozornil. Naopak, na uvedené adrese si stěžovatel vyzvedl předchozí zaslané přípisy. Nadto je zřejmé, že na doručenkách již byla tato adresa opravena zřejmě po zjištění změny adresy a napadené usnesení si stěžovatel po uložení vyzvedl. Označení doručovací adresy tak nemělo žádný vliv na zákonnost rozhodnutí ani na doručování rozhodnutí.

Z přehledu procesních úkonů v řízení před městským soudem je ovšem zřejmá jiná vada řízení. Stěžovatel totiž v řízení soudu poslal žádost o „zproštění poplatku“ dne 21. 1. 2010, tedy zhruba dva týdny poté, co byl vyzván k úhradě soudního poplatku. Tato žádost byla založena ve spisu několik měsíců před samotným rozhodnutím o zastavení řízení. Podle obsahu tohoto podání se jednalo jednoznačně o žádost o osvobození od soudních poplatků. O této žádosti však městský soud před zastavením řízení vůbec nerozhodl a ani ji v rozhodnutí o zastavení nezmínil. Postup městského soudu, který zastavil řízení o žalobě, aniž by rozhodl o žádosti o osvobození od soudních poplatků podané před vydáním usnesení o zastavení řízení nelze považovat za zákonný. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil usnesení městského soudu č. j. 6 Ca 295/2009 - 16 a věc soudu vrátil k dalšímu řízení, obdobně jak ve svých rozsudcích č. j. 6 Ads 48/2011 - 24 a 6 Ads 51/2011 - 26 ze dne 27. 4. 2011. V dalším řízení městský soud posoudí podanou žádost o osvobození od soudních poplatků a v závislosti na výsledku jejího posouzení bude postupovat dále v žalobním řízení.

Námitkou, že stěžovatel neobdržel žádné vyrozumění, že by v zásilce, v níž přiložil žádost o osvobození od soudních poplatků, chybělo některé podání, se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť nebylo zřejmé, o jaké chybějící podání by se mělo jednat. Nejvyšší správní soud navíc již v jiné věci vedené tímtéž stěžovatelem konstatoval, že není povinností městského soudu informovat stěžovatele o tom, že se v jím odeslané zásilce nenachází všechny v soupisu uvedené dokumenty. Vzhledem k praxi stěžovatele posílat mnoho písemností v jedné zásilce a k frekvenci jeho podání, není takový postup představitelný (srov. rozsudek ze dne 5. 1. 2011, č. j. 6 Ads 140/2010 - 44).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. května 2011

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu